

Фенько І.

(наук. кер. ст. викл. Потапов О.М.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ПРАЦЮ

Політика ЄС у сфері права людини на працю пройшла складний шлях формування. Як справедливо зазначає О. І. Головка, в перших договорах про створення Європейських Співтовариств соціальним питанням, у тому числі і проблемам охорони праці, не було приділено належної уваги. Після набуття чинності Договором про Європейське Економічне Співтовариство (Римський договір, 1957 р.) почалася гармонізація трудового законодавства держав-членів ЄС щодо статусу трудящих-мігрантів, що неминуче ставило на порядок денний у державах-членах ЄС питання щодо узгодження відповідного соціального законодавства [1, с. 51-53].

З розвитком постіндустріального суспільства, виникає необхідність перегляду та впровадження нових нормативно правових актів у сфері трудового законодавства, які б відповідали позиціям сучасного економічного розвитку.

У 60-х рр. ХХ ст. у рамках Європейського Співтовариства не було сформульовано єдиної концепції регулювання соціальних аспектів європейської інтеграції. Відсутність такої концепції пов'язують із двома чинниками: надмірно чутливою реакцією населення держав-членів ЄС на зміни соціального законодавства та відмінностями у системах соціального страхування держав-членів і, як наслідок, — різним рівнем соціального забезпечення та захисту населення [1, с. 63].

Пропозиції щодо необхідності узгодження правового регулювання соціальної сфери не одразу знайшли розуміння серед держав-членів ЄС, а питання соціальної політики почали розглядати після врегулювання кризи 1964-6 рр. Компромісне рішення полягало у формуванні Робочої програми з соціальної політики Співтовариства двома органами – Радою ЄС та Європейською Комісією. Суть програми полягала у проведенні чергового дослідження видатків на соціальне забезпечення та соціальний захист, порівняльного аналізу основних правових шляхів регулювання соціального страхування на національному рівні [1, с. 42].

На сьогоднішній день, процес європейської трудової інтеграції засвідчив дієвість та доступність основних постулатів соціальної політики. Основні стандарти та засади соціальної політики закріплені в основних документах Ради Європи: Європейській конвенції про права людини та

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

основоположних свобод (1950 р.); Європейській соціальній хартії (1961 р.); Європейській соціальній хартії (переглянутій) (1996 р.). Також аналогічні положення знайшли своє нормативне закріплення у документах Європейського Союзу: Договорі про Європейський Союз; Хартії соціальних прав трудящих Співтовариства (1989 р.); Хартії основоположних прав ЄС (2000 р.).

Окремо, через її значну роль у регулюванні питань соціальної політики, необхідно відзначити Хартію основоположних прав Європейського Союзу, яку було схвалено головами держав та урядів у грудні 2000 р. на Ніщцькому Саміті Ради Європейського Союзу. Зміст Хартії єдиний перелік основних прав людини. У Преамбулі Хартії говориться: «в центрі діяльності Союзу людина та її інтереси, що виражається в створенні громадянства Союзу, забезпеченні свободи, безпеки та справедливості» [3]. Хартія послідовно інкорпорувала та об'єднала у єдиному документі положення про захист прав людини усіх трьох поколінь, починаючи з права на життя та закінчуючи захистом довкілля та соціальними гарантіями. Хартія основоположних прав ЄС становить частину II Договору про Конституцію Європейського Союзу.

Не менш важливим стандартом праці на Європейському просторі є Переглянута стратегія соціальної згуртованості нормативно-правовий документ, прийнятий Комітетом Міністрів Ради Європи 27 квітня 2004 р. у Страсбурзі. У цьому акті зазначається: «незважаючи на значні відмінності між державами, європейський підхід можна охарактеризувати, якщо порівняти його з іншими регіонами світу як «європейську соціальну модель» [4, с. 32].

Положення закріплені в цих документах є обов'язковими для держав, що входять в ЄС. Це означає, що такі норми безпосередньо регулюють соціально-трудові відносини в країнах ЄС і не потребують для своєї реалізації прийняття відповідних національних актів. Більше того, «первинні норми» ЄС мають пріоритет по відношенню до національного права країн, що входять в ЄС. Якщо між правом ЄС і національним правом виникає протиріччя, діє право ЄС.

Отже, основною ідеєю права людини на працю у XXI ст., на Європейському просторі невід'ємною частиною якого є і наша держава, є трудова діяльність, що розглядається перш за все як засіб досягнення «розвитку людини» («human development»).

Слід відзначити прогресивну і гнучку особливість європейської моделі трудового законодавства, що передбачає конструктивний діалог між роботодавцем та працівником. Усі нормативно-правові акти про права людини на працю передбачають високий культурно-правовий рівень обох учасників робочих відносин.

Стандарти праці на Європейському рівні закріплюють демократичні принципи трудового права, вирішують проблеми пов'язані з реалізацією права людини на працю XXI ст.

Література:

1. Венедіктов В.С. та ін. Охорона праці: європейські і міжнародні стандарти та законодавство України (порівняльний аналіз) / В.С. Венедіктова // Державний департамент з питань адаптації законодавства. Українська асоціація фахівців трудового права. — Харків-Київ, 2006. — 680 с.
2. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. / Международные акты о правах человека. Сборник документов. — М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА. — М., 2000. — С.539-551
3. Європейська соціальна Хартія 1961 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_300.
4. Реферативний огляд європейського права / За заг. ред. О. В. Зайчука. — Січ. — лют. 2014 р. — К., 2014. — 46 с.